

Verslag concept

Commissie Natuur, Landbouw, Milieu

Datum commissievergadering	:	19 oktober 2017
Commissievoorzitter	:	H.J. de Graaf
Commissiegriffier	:	E. Krijgsman
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 3288 / krijgsmene@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter	dhr. H.J. de Graaf
Commissiegriffier	dhr. E. Krijgsman
Leden van de Commissie	50PLUS mw. O.A.C. de Meij
	CDA dhr. P.J. de Kam, dhr. D.G. Heijnen
	CU/SGP dhr. M.C.A. Klein
	D66 mw. C. Weemhoff, dhr. H.W. Struben
	GroenLinks dhr. F.J. Kramer, mw. Z. Pels
	PvdA mw. A.A.J. Jellema
	PvdD dhr. A.E. van Liere
	PVV dhr. D.J. van der Sluijs
	SP mw. R. Alberts, mw. J.M.E. de Groot
	VVD mw. A. van Langen, mw. E.A.S. Rommel
CdK en Gedeputeerden	dhr. A. Tekin, dhr. J. Bond
Ambtelijke ondersteuning	
Notulist	Money penny / mw. E.R. Pelgrom

Afwezig met kennisgeving: dhr. B.I.M. Bouberg Wilson (ONH), mw. W. Koning-Hoeve (CDA)

Agenda

0. Technische presentatie over Meerjarenprogramma Groen
1. Opening en mededelingen
2. Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, langetermijnagenda moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda
3. Inloophalfuur
4. A-agenda Landbouw & Faunabeheer
- 4a. Fauna; Voordracht wijziging verordening Faunabeheer Noord-Holland
5. B-agenda Landbouw & Faunabeheer
- 5a. Faunabeheerplan algemene soorten 2017-2023

6. B-agenda Algemeen
- 6a. Begroting 2018, Memorie van Antwoord, Auditopvolging en Midtermreview uitvoeringsprogramma collegeakkoord
- 5 6a1. Begroting 2018
- 6a2. Audit Opvolging per 1 september 2017
- 6a3. Brief GS inz. midtermreview (MTR) van het uitvoeringsprogramma bij het coalitieakkoord Ruimte voor Groei en de second opinion op de MTR
- 10 6a4. Natuur: Schriftelijke inspraak HPG bij Begroting 2018, Natuurbeheerplan 2018 en PMG 2018-2022
7. Rondvraag gedeputeerde Bond en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
8. A-agenda Natuur
- 15 8b. Natuur: Ingekomen brief Natuur- en milieuorganisaties over verbeterplannen Agrarisch Natuurbeheer
9. Rondvraag gedeputeerde Tekin en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
10. Sluiting

20 0. Technische presentatie over Meerjarenprogramma Groen

De **voorzitter** opent de vergadering om 13.00 uur. Hij heet de commissie van harte welkom, evenals de heer Ronald Louwman, senior project- en programmanager bij de sector Groen.

De heer **Louwman** stelt zichzelf voor. Samen met zijn collega, mevrouw Nap, is hij de eerstverantwoordelijk voor het opstellen van het meerjarenprogramma Groen. In deze vergadering houdt een inleiding op het meerjarenprogramma. Daarin wordt een aantal nieuwe accenten aangebracht, namelijk wat betreft biodiversiteit, het verbeterplan PMG en het financiële tekort vanaf 2025.

Het doel van het NNN is om de kwaliteit van de biodiversiteit te verbeteren. Het gaat bij het NNN niet alleen om het aantal hectares: uit onderzoek is gebleken dat ook investeren in bestaande natuurgebieden op een belangrijke manier bijdraagt aan verbetering van de biodiversiteit. Daarnaast wordt ingezet op een gebiedsgerichte aanpak. Door inzet voor de biodiversiteit te combineren met andere verbeterplannen, wordt het draagvlak voor het NNN groter. De biodiversiteitsmonitor zal periodiek aan de Staten verstrekt worden.

In het verbeterplan PMG is de restantopgave voor het NNN nog 5900 ha, te realiseren in tien jaar tijd. Met het huidige tempo is dat niet haalbaar. De te realiseren versnelling zal duidelijk in het PMG worden verantwoord.

De dekking tot aan 2022 betreft €194 miljoen, gebaseerd op projectramingen. Voor de periode na 2022 zijn ramingen gebaseerd op gemiddelde bedragen. Tot 2025 zijn er genoeg middelen beschikbaar om de plannen te realiseren. Daarna wordt een tekort voorzien.

Besluitvorming over de Oostelijke Vechtplassen is in voorbereiding. Daarvoor wordt een integraal gebiedsgericht programma opgesteld. In totaal zijn daarbij negentien partijen betrokken. Een ander, wat bescheidener project betreft de Gooise Engen. Dit is een historische landbouwgebied van in totaal ongeveer 100 ha. De pachters en eigenaren zijn niet enthousiast om het gebied als NNN aan te merken, hoewel het veel natuurwaarden bevat. Er wordt nog nagedacht over alternatieven. De Kampen, aan de oostkant van het Gooi, is ook circa 100 ha groot. Daar is met betrokken partijen een gebiedsconvenant gesloten. Waterland Oost maakt deel uit van Laag Holland. Hier resteert nog een opgave van 1900 ha aan NNN. De provincie onderzoekt nu manieren om via een gebiedsproces meerdere belangen te combineren.

50 VERDUIDELIJKENDE VRAGEN

De heer **Struben** (D66) vraagt waarom Waterland Oost specifiek is aangemerkt, los van de Waterlanden als geheel.

De heer **Van der Sluijs** (PVV) vraagt of de Gooise Engen particulier bezit blijven als ze worden toegevoegd aan het NNN.

De heer **De Kam** (CDA) vraagt een toelichting op de ontstaansgeschiedenis van het NNN.

60 De heer **Louwman** zegt dat het niet de bedoeling is om de gronden in de Gooise Engen aan te
kopen. De provincie kijkt hoe de gronden op een andere manier aan het NNN kunnen worden
toegevoegd. Waterland Oost krijgt extra aandacht omdat het daarbinnen mogelijk is om met de
juiste partners in gesprek te komen. De belangen binnen Waterland als geheel zijn te
uiteenlopend. De andere gebieden verdienen echter evengoed aandacht. Het NNN vindt zijn
65 oorsprong in de jaren '70. Het Rijk wilde daarmee binnen de landsgrenzen robuuste
natuurgebieden creëren, zodat natuur en biodiversiteit een kans kregen zich te ontwikkelen.

De heer **Tekin** (ged.) voegt toe dat op donderdag 12 oktober een expertmeeting plaatsvond
waarin de historie van het NNN door de heer Smit is toegelicht. **De presentatie van de heer Smit
zal aan de commissieleden worden verstrekt.**

70 De **voorzitter** dankt de heer Louwman voor zijn presentatie.

1. Opening en mededelingen

De **voorzitter** heet allen welkom bij de commissievergadering van NLM. In de afgelopen periode zijn
veel werkbezoeken afgelegd. De voorzitter benadrukt dat deze niet bedoeld zijn voor politieke
discussies, maar slechts voor informatieverstrekking. Hij spreekt zijn waardering uit voor alle
75 bedrijven en organisaties die Statenleden daarvoor ontvangen.

Op 16 november om 18.30 uur is een BOT-overleg met de commissie gepland over natuurinclusieve
landbouw. Een uitnodiging volgt. Aanleiding is motie 40-2017 over de pilot natuurinclusieve
landbouw.

80 De agendacommissie heeft op 18 oktober een enquête gestuurd over de evaluatie van het BOB-
model en de bijbehorende toolbox. De tweede stap in de evaluatie is een serie interviews, waaronder
een interview met de commissies.

2. Vaststellen van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, langetermijnagenda moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda

85 De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) en de heer **Struben** (D66) hebben vooraf enkele opmerkingen gemaakt
over het verslag. Het verslag is daar al op aangepast. Met inachtneming van deze aanpassingen
wordt het verslag van 18 september 2017 vastgesteld.

90 De Strategische Statenagenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

De moties- en toezeggingenlijsten worden ongewijzigd vastgesteld.

De C-agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

De **voorzitter** vraagt de commissieleden de deadlines voor het stellen van technische vragen in acht
te nemen.

95 Mevrouw **Van Langen** (VVD) vraagt daarbij begrip voor het feit dat het voor commissieleden lastig is
de stukken op tijd te bestuderen als ze pas laat verstrekt worden.

3. Inloophalfuur

100 Mevrouw **Volkers** spreekt in namens de Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-
Kennemerduingebied om te pleiten voor behoud van de Schoorlse Duinen en het Noord-Holland
Duinreservaat. Op 5 september ontving de stichting een brief van de provincie, met daarin de
mededeling dat de grootschalige bomenkap zal worden doorgezet. De afwegingen daarbij werden
niet toegelicht. Een dergelijke toelichting is nog op geen enkel moment gegeven. Met het besluit
wordt afgeweken van doelstellingen die eeuwenlang hebben gegolden. Bijna negen maanden na
105 overhandiging van de petitie vindt pas overleg tussen de stichting en gedeputeerde Tekin plaats. In
Natura 2000 staat het beschermen van de huidige natuur voorop. De stichting wil weten welke
inzichten ertoe geleid hebben dat nu via de PAS-regeling tot bomenkap wordt overgegaan. De
stichting vindt het besluit over de kap dubieus in combinatie met de verdubbeling van het aantal
contracten met biomassacentrales. Het verlies van zoveel bos is ingrijpend en er komt niets voor in
110 de plaats. De gebieden trekken veel bezoekers en dragen bij aan de volksgezondheid. Spreekster
vindt het plan van de provincie en SBB onverantwoord, onder meer vanwege de
klimaatveranderingen. Na de kap ontstaat een uiterst kwetsbaar duinlandschap. Die keuze is zeer
onverstandig. Spreekster roept de commissieleden om de kap tegen te houden.

115 VERDUIDELIJKENDE VRAGEN

De heer **Van der Sluijs** (PVV) zou het besluit nog eens in de commissie willen bespreken. Meerdere Statenleden hebben zich al kritisch over de kap uitgesproken.

120 De heer **Van Liere** (PvdD) vraagt of het gesprek met de gedeputeerde op 15 november te laat komt omdat daarmee beslissingen onomkeerbaar worden, of gewoon erg lang op zich laat wachten. Mevrouw **Volkers** vindt dat het gesprek erg lang op zich laat wachten. Het moment waarop de kap zou starten komt steeds dichterbij, zonder dat onderhandeling heeft kunnen plaatsvinden.

125 Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of mevrouw Volkers niet geïnformeerd is over de reden van de bomenkop, of het daar simpelweg niet mee eens is. Mevrouw **Volkers** zegt dat de stichting het gevoel heeft dat zij gepasseerd is in de informatievoorziening. De procedure is niet goed doorlopen. Daarnaast is de stichting het met de redenen oneens.

130 De heer **Kramer** (GroenLinks) wil weten of de stichting het idee heeft dat de knoop al is doorgehakt, zonder dat overleg heeft plaatsgevonden. Mevrouw **Volkers** zegt dat de stichting steeds in de veronderstelling is geweest dat er goed overleg zou plaatsvinden. De stichting heeft diverse brieven gestuurd, maar kreeg daarop uiteindelijk slechts de reactie dat de kap zou doorgaan.

135 Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vraagt zich af of het besluit inderdaad al definitief is.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) vraagt of mevrouw Volkers graag op kortere termijn een gesprek met de gedeputeerde zou willen voeren over fase 1, of dat het haar met name gaat om de volgende fases. 140 Mevrouw **Volkers** heeft contact met Wageningen Universiteit en met een landschapsecoloog. Zodoende weet zij dat de gronden in Schoorl kalkarm zijn en een unieke zandstructuur hebben. Daarom is het plan van de provincie ongeschikt. Bovendien is het grijze duin erg kwetsbaar voor stikstof. De hoeveelheid stikstof zal niet afnemen, ondanks de beweringen van de provincie. Uiteindelijk zal gewoon wit duin ontstaan, met helm. Daarvoor wordt een natuurgebied met 800.000 145 unieke bezoekers weggevaagd.

De heer **Klein** (CU-SGP) merkt op dat naar aanleiding van de vorige inspraak van mevrouw Volkers een evaluatie van fase 1 is toegezegd. Hij wil weten wat mevrouw Volkers daarvan vindt. Mevrouw **Volkers** zegt dat dat te laat is. Met het in werking stellen van fase 1 is het kwaad al 150 geschied.

Tot slot deelt mevrouw Volkers een brochure rond.

4. A-agenda Landbouw & Faunabeheer

155 **4a. Fauna: Voordracht wijziging verordening Faunabeheer Noord-Holland**
De **voorzitter** licht het agendapunt toe. De voorgestelde wijziging betreft een aanpassing in de bestuursamenstelling van de faunabeheereenheid. Het is aan de commissie om te bepalen hoe het onderwerp wordt geagendeerd voor de vergadering van PS op 6 november.

160 COMMISSIEBEHANDELING
Mevrouw **Van Langen** (VVD) heeft de Noord-Hollandse verordening naast die van Zuid-Holland gelegd. Daaruit blijkt dat in Zuid-Holland een of meer vertegenwoordigers van een maatschappelijke organisatie in het bestuur zitten, terwijl in Noord-Holland twee organisaties vertegenwoordigd dienen te zijn. De verordening in Zuid-Holland zegt bovendien niets over de adviserende functie van 165 de Dierenbescherming, de Faunabescherming en de Vogelbescherming. Lastig daarbij is dat diezelfde organisaties vaak bezwaren indienen.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) is blij dat nu in de verordening is opgenomen dat maatschappelijke organisaties zitting moeten hebben in het bestuur van de faunabeheereenheid. Ze wil echter weten 170 of er al geworven is onder maatschappelijke organisaties, dan wel of er al belangstelling is getoond.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) concludeert dat de jagersvereniging niet als maatschappelijke organisaties mogen worden aangemerkt, maar terreinbeheerders wel. Zij is daarover verbaasd. Terreinbeheerders hebben immers grondposities. Zij hebben weliswaar veel vrijwilligers tot hun beschikking, maar

175 daarmee zijn het nog geen maatschappelijke organisaties. Ook in andere provincies zijn hier bezwaren tegen gerezen. In de provincie Noord-Holland lukt het niet om maatschappelijke organisaties voor het bestuur te interesseren. In andere provincies lukt dat wel. De PvdA is benieuwd hoe dit verschil te verklaren is.

180 De heer **De Kam** (CDA) had het punt als hamerstuk willen agenderen, maar wil de bespreking in deze vergadering nog mee terugnemen naar zijn fractie.

De heer **Van der Sluijs** (PVV) kan instemmen met agendering van de voordracht als hamerstuk. Hij vraagt zich echter af waarom de jagersvereniging niet als maatschappelijke organisatie kan worden aangemerkt. Juist jagers zijn immers gebaat bij gezonde wildstanden. De PVV wil weten of GS de Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland financiert.

185

Mevrouw **De Groot** (SP) begrijpt de wens van GS om de genoemde maatschappelijke organisaties te laten deelnemen in het bestuur van de faunabeheereenheid. De vraag is echter of deze organisaties dat zelf ook willen. Zij moeten dan immers meepraten over maatregelen die zij vaak niet kunnen steunen. Wat doet de provincie als hun zetels ongevuld blijven?

190

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) denkt dat de samenstelling van de faunabeheereenheid juist de mogelijkheid biedt om partijen met elkaar te verbinden. Terreinbeherende organisaties zouden betrokken moeten zijn als grondeigenaren, en niet als maatschappelijke organisaties. Dat betekent dat de faunabeheereenheid de uitdaging moet aangaan om nog twee andere maatschappelijke organisaties te interesseren. GroenLinks wil weten welke partijen tot nu toe bij de eenheid betrokken zijn geweest.

195

200 De heer **Van Liere** (PvdD) wijst op de toelichting bij het amendement op grond waarvan de samenstelling van de faunabeheereenheid geregeld is. Daarin staat dat in het bestuur “buiten jachthouders ook andere maatschappelijke organisaties zijn vertegenwoordigd”. Terreinbeherende organisaties gelden dus niet als maatschappelijke organisaties. De huidige voordracht voldoet daarmee nog altijd niet aan de wet.

205 Mevrouw **De Meij** (50PLUS) zou het eveneens vreemd vinden als terreinbeherende organisaties als maatschappelijke organisaties worden aangemerkt, omdat ze dan zichzelf zullen moeten keuren.

210 De heer **Klein** (CU-SGP) kan zich vinden in de aanpassing. Het lijkt hem juist goed als maatschappelijke organisaties, terreinbeherende organisaties en jagersverenigingen samen in het bestuur vertegenwoordigd zijn. Overigens staat nergens dat terreinbeherende organisaties als maatschappelijke organisaties worden gezien. Er staat slechts dat twee maatschappelijke organisaties moeten aansluiten. Spreker is benieuwd hoe het voorstel tot stand is gekomen en wat daarvoor de aanleiding was. Ook wil hij weten of zich al maatschappelijke organisaties gemeld hebben.

215

De heer **Van Liere** (PvdD) leest de voordracht zo dat de jagers als maatschappelijke organisatie worden uitgesloten, maar de jachthouders in brede zin niet. Daarmee zou volgens de verordening bijvoorbeeld Natuurmonumenten een dubbelrol kunnen spelen, maar dat is niet conform de bedoeling van de wetgever.

220

Mevrouw **Jellema** (PvdA) sluit zich hier volledig bij aan.

225 De heer **Klein** (CU-SGP) hoort hierop graag de toelichting van de gedeputeerde.

BEANTWOORDING

De heer **Bond** (gedep.) zegt dat de verordening in gezamenlijkheid tot stand is gekomen. Het gaat hierbij om nieuwe wetgeving, waarin de provincie Noord-Holland voorop liep. In januari 2017 berichtte het ministerie van Economische Zaken dat de interpretatie door de provincie van artikel 3.12 lid 2 van de Wet natuurbescherming onjuist was. Op grond van de wet moeten minimaal twee maatschappelijke organisaties zitting hebben in het bestuur van de faunabeheereenheid. Volgens de wet zijn maatschappelijke organisaties die organisaties “die het doel behartigen van duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren in de regio waartoe het werkgebied van de faunabeheereenheid behoort”. Jagers worden daarvan uitgesloten. Daarop is het voorstel nu

230

235 aangepast. Maatschappelijke organisaties zijn onder meer Natuurmonumenten, SBB, maar ook de waterleidingbedrijven. Dat is conform de instructies van het ministerie.

De heer **Van Liere** (PvdD) vindt dat de gedeputeerde zou moeten kijken naar de toelichting op bovengenoemd amendement.

240 De heer **Bond** (ged.) zegt dat de verordening voldoet aan de definitie van maatschappelijke organisaties. Die vraag is aan het ministerie voorgelegd. De Dieren-, Fauna- en Vogelbescherming is nadrukkelijk gevraagd om zitting te nemen in het bestuur van de faunabeheereenheid. Tot nu toe hebben zij daaraan geen gehoord gegeven en zij zijn daartoe ook niet te verplichten. De
245 gedeputeerde zou het op prijs stellen als ook Statenfracties hen daarop willen aanspreken.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) vraagt of op schrift is gesteld dat terreinbeheerders als maatschappelijke organisaties worden aangemerkt.

250 De heer **Bond** (gedep.) zegt dat de definitie die het ministerie hanteert voor maatschappelijke organisaties op papier zal worden verstrekt.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) kan zich wel voorstellen dat genoemde organisaties geen zin hebben om bij het bestuur aan te sluiten.

255 De heer **Bond** (ged.) zegt dat het grootste deel van de achterban van genoemde organisaties uit Noord-Holland komt. Dat zou een reden kunnen zijn waarom zij geen zitting willen nemen in het bestuur. De gedeputeerde betreurt dit. Voor hem is echter het belangrijkste dat de provincie met de gewijzigde verordening aan de wet voldoet. De faunabeheereenheid ontvangt een boekjaarsubsidie
260 van de provincie ter hoogte van ongeveer €500.000. Elk plan dat de faunabeheereenheid schrijft, moet wetenschappelijk onderbouwd worden. Dat kost veel geld.

TWEEDE TERMIJN

265 Mevrouw **Langen** (VVD) denkt dat genoemde maatschappelijke organisaties in een vreemde positie terechtkomen als zij tot het bestuur van de faunabeheereenheid toetreden.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) zal het punt mee terug nemen naar haar fractie.

Mevrouw **De Groot** (SP) wil weten of het consequenties heeft voor de besluitvorming in de faunabeheereenheid als de maatschappelijke zetels leeg blijven, bijvoorbeeld in verband met het quorum.

270 Mevrouw **Pels** (GroenLinks) wil weten welke organisaties in de afgelopen periode zitting hebben gehad in het bestuur. Zij zal contact opnemen met de maatschappelijke organisaties en vragen wat voor hen belemmeringen zijn om toe te treden. Graag zou ze de ruimte hebben om daar te zijner tijd in de commissie over te spreken.

275 De heer **Van Liere** (PvdD) constateert dat de gedeputeerde zijn vraag over het amendement weigert te beantwoorden.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) vindt dat het er nu eenmaal om gaat hoe het ministerie de verordening toetst.

De heer **Van Liere** (PvdD) zegt dat dit onjuist is. De wetgever en niet het ministerie licht toe hoe de wet gelezen moet worden.

280 Mevrouw **Pels** (GroenLinks) is het met de heer Van Liere eens dat de provincie de wet goed moet toepassen. Zij zou willen afspreken dat de verordening wordt aangepast als toepassing van de wet daarom vraagt. Mevrouw **De Meij** (50PLUS) sluit zich hierbij aan.

285 De heer **Klein** (CU-SGP) denkt dat de vraag vooral is of de inleiding en de toelichting bij de verordening aan de wet voldoen. Jachthouders en maatschappelijke organisaties moeten volgens de wet in ieder geval in het bestuur vertegenwoordigd zijn. Dat is in lijn met de voorliggende verordening. Vraag blijft hoe de gedeputeerde de maatschappelijke zetels wil invullen. Als de terreinbeherende organisaties hiervoor worden benaderd, is er een kans dat niet wordt voldaan aan

de verordening en de wet. Spreker vraagt tot slot wat de consequentie is als de zetels oningevuld blijven.

290 BEANTWOORDING

De heer **Bond** (ged.) merkt op dat het ministerie zich moet houden aan de kaders van de wet. De gedeputeerde zal het ministerie nogmaals vragen of in de verordening aan deze kaders voldaan wordt, in aanvulling op de bevestiging die er al is. Hij zal daarbij expliciet aandacht vragen voor verwerking van het amendement als aangehaald door de heer Van Liere, ook wat betreft het uitnodigen van terreinbeherende organisaties. Er zijn nu twee organisaties vertegenwoordigd waarvan de provincie vindt dat ze aan de eisen voldoen. Het gaat dan om Natuurmonumenten en SBB. Daarnaast hebben particuliere grondeigenaren, PWN, Waternet, LTO, KEFR en de KNJV zitting in het bestuur. De gedeputeerde hoopt dat het mevrouw Pels lukt meer organisaties te overtuigen om aan te sluiten.

300 De **voorzitter** concludeert dat er een aanvulling op de voordracht komt. Voorlopig wordt het agendapunt als bespreekstuk geagendeerd.

5. B-agenda Landbouw & Faunabeheer

5a. Faunabeheerplan algemene soorten 2017-2023

305 De **voorzitter** licht het agendapunt toe. Het punt is geagendeerd op verzoek van de PvdD. Technische vragen van de SP zijn vooraf al beantwoord.

De heer **De Liere** (PvdD) zou willen spreken over dit eerste faunabeheerplan onder de nieuwe verordening, om te beoordelen of het aan de gestelde regels voldoet.

COMMISSIEBEHANDELING

310 De heer **Van Liere** (PvdD) vraagt zich af waarom het faunabeheerplan door GS is goedgekeurd. In de verordening staat dat de gewenste stand voor elk van de vijftien aangemerkte soorten moet worden opgenomen. In het plan is slechts één gewenste stand opgenomen. Voor geen van de vijftien soorten is de noodzaak van een gewenste stand vermeld. Vreemd is dat voor bijna alle soorten een ontheffing mogelijk wordt gemaakt voor de vliegveiligheid. Over de vos wordt echter opgemerkt dat deze geen gevaar zou vormen voor de vliegveiligheid. Voor de meerkoet wordt een ontheffing gevraagd voor ondersteunend afschot, terwijl dat geen zin heeft. Een onderbouwing ontbreekt. Gezien deze voorbeelden begrijpt de PvdD niet dat GS goedkeuring gaf aan het plan. Het bevat veel referenties naar wetenschappelijke publicaties in, maar de daarin opgenomen beweringen worden vaak niet door het faunabeheerplan ondersteund. In het plan wordt een heel andere definitie opgenomen voor de gunstige staat van instandhouding dan de definitie die de wet hanteert. Volgens 320 de PvdD voldeed het bestuur van de faunabeheereenheid niet aan de eisen van de wet. Vraag is of dat gevolgen heeft voor de status van het beheerplan.

De heer **de Kam** (CDA) vraagt waarom de PvdD deze bevindingen niet vooraf met de andere fracties heeft gedeeld.

325 De heer **Van Liere** (PvdD) is er na de agendering pas laat achter gekomen dat het faunabeheerplan niet bij de stukken zat. Dat had andere fracties kunnen helpen bij de voorbereiding.

330 Mevrouw **De Groot** (SP) heeft het plan van 230 pagina's niet gelezen, maar wel het voorstel. Haar is duidelijk dat GS het faunabeheerplan gedeeltelijk goedkeurt, maar daarbij een aantal zaken uitsluit. De SP is tegen de jacht, al begrijpt ze dat bepaalde dieren een nadelige invloed hebben op oogsten en vliegveiligheid. De SP is het niet eens met de methodes die gekozen worden om deze overlast te bestrijden, met jacht en vergassing. De SP keurt ook de inzet van lokvogels af.

335 Mevrouw **Pels** (GroenLinks) dankt de PvdD voor de agendering. GroenLinks steunt veel van wat de heer Van Liere ter sprake bracht. Het bestuur dat het faunabeheerplan heeft vastgesteld is niet op deugdelijke wijze samengesteld. Dat stelt de status van de besluitvorming over het beheerplan ter discussie. Uit het beheerplan blijkt dat het gedachtegoed van de jagers nog zeer dominant is. Het jagen staat echter onder grote maatschappelijke druk. Daar zou het bestuur zich bewust van moeten zijn. De maatschappij vraagt om stevige uitleg bij de gekozen methodes.

De heer **Klein** (CU-SGP) heeft de indruk dat GS een goede afweging heeft gemaakt. Zijn voorbereiding is echter niet zo gedetailleerd geweest als die van de heer Van Liere. Spreker vindt het jammer dat GroenLinks bij dit agendapunt vooral het procedurele aspect naar voren brengt.

340 Mevrouw **Pels** (GroenLinks) zegt dat het haar niet alleen om de procedure gaat, maar ook om het effect daarvan. Maatschappelijke organisaties zijn nu niet betrokken geweest. Met hun betrokkenheid had wellicht een heel ander stuk voorgelegen.

De heer **Klein** (CU-SGP) waardeert daarom de beloofde inzet van GroenLinks om maatschappelijke organisaties alsnog te interesseren.

345 De heer **De Kam** (CDA) zegt dat zijn fractie veel vertrouwen heeft in de uitvoering van het beheerplan.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) zegt dat zij evenmin het volledige plan heeft gelezen, maar wel de aspecten die GS heeft uitgesloten van het plan. In zekere zin is het jammer dat de jagersorganisaties niet als maatschappelijke organisaties worden aangemerkt, omdat zij veel verstand van zaken hebben. De
350 jagers hebben een duidelijk imagoprobleem. De PvdA vraagt een reactie van de gedeputeerde op de vossenjacht. Uit de stukken blijkt dat GS de uitvoeringsperiode voor het beheer van vossen beperkt van 1 februari tot 1 juni. Dat is precies de periode waarin vossen jongen krijgen en zogen. Jagers zullen dergelijk beleid niet graag uitvoeren.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) is verbaasd over de opmerkingen en bezorgdheden van de commissie. Al
355 in juni heeft zij verzocht om agendering van een C-punt dat verband hield met dit onderwerp. Daarbij stelde ze voor om alle organisaties die bij het faunabeheerplan betrokken zijn uit te nodigen en GS te vragen om een toelichting. Haar voorstel werd toen niet gesteund. Het was beter geweest als de commissieleden zich goed op deze discussie hadden kunnen voorbereiden. Recent ging spreekster op pad met een jagersvereniging in Utrecht. Dat heeft haar veel inzicht in de werkwijze
360 opgeleverd. Het faunabeheerplan wordt door het bestuur van de faunabeheereenheid vastgesteld binnen de kaders van de wet. Het is aan GS om het af- of goed te keuren. D66 wil weten of GS wel bevoegd is om het gedeeltelijk goed te keuren en of de faunabeheereenheid daar bezwaar tegen gemaakt heeft.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) steunde destijds het verzoek van D66 om het punt te agenderen en met
365 deskundigen te bespreken. Spreekster is blij met de huidige agendering door de PvdD. Het is jammer dat de goedkeuring van GS zo lang op zich heeft laten wachten, waarbij nu blijkt dat deze goedkeuring slechts gedeeltelijk is. Zij sluit zich wat dat betreft aan bij de vraag van D66 over de bevoegdheid van GS. De VVD heeft al eerder schriftelijke vragen gesteld over de vossenjacht. Jagers hebben er problemen mee om op drachtige vossen te schieten. Rondom het jagen gelden vele regels
370 en dat komt onder meer door dit soort verordeningen. Vraag is of dat nodig is.

BEANTWOORDING

De heer **Bond** (ged.) zegt dat het onderwerp erg complex is. Juist daarom is de uitvoering aan GS. De Staten zijn aan de voorkant betrokken geweest bij de totstandkoming van het faunabeheerplan via technische briefings en een toelichting over de nieuwe Natuurwet. GS is verantwoordelijk voor het
375 toetsen van vergunningsaanvragen aan de wet. Het faunabeheerplan vormt daarvoor de basis. Het proces om daartoe te komen is zeer zorgvuldig en tijdrovend. GS heeft het plan gedeeltelijk goedgekeurd, omdat het wat betreft wilde eend, haas en konijn niet aan de toetsingsnorm voldeed. Aan populatiebeheer zijn de strenge eisen gekoppeld die de heer Van Liere noemde. Het faunabeheerplan is echter een algemeen plan. Daarnaast is er een landelijk regime voor vrijstellingen
380 en vergunningen. Het faunabeheerplan heeft een logische opbouw en argumentatie. Daarbij is gebruik gemaakt van wetenschappelijke informatie en nationale databronnen. Die komen ook tot uiting in een uitgebreide referentielijst. Daarnaast is per diersoort een beschrijving beschikbaar met kwantitatieve gegevens over populatietrends als onderbouwing voor het populatiebeheer. In het faunabeheerplan moet voorts per maatregel de verwachte effectiviteit worden onderbouwd met
385 kwantitatieve gegevens. Daarvoor worden tellingen verricht door Landbouw Noord-Holland en KNJV gezamenlijk. De schade per soort en de belangen die daarmee gemoeid zijn moeten in beeld komen, leidend tot planmatige en doeltreffende schadebestrijding. Uitvoering van de jacht is gebaseerd op onafhankelijke gegevens van het Netwerk Ecologische Monitoring en afschotgegevens uit de afgelopen jaren per soort. Deze gegevens moeten in het nieuwe faunaregistratiesysteem beschikbaar
390 komen, waardoor de onderbouwing nog beter wordt.

De heer **Van Liere** (PvdD) zegt dat afschotgegevens uit de jacht niet beschikbaar zijn, omdat ze niet zijn bijgehouden.

De heer **Bond** (ged.) zegt dat hij juist daarom verwees naar het faunaregistratiesysteem, dat om die reden is ingevoerd. Inzet van lokvogels wordt tot nu toe niet toegestaan. Op landelijk niveau gebeurt dat al wel.

Mevrouw **De Groot** (SP) leest in het plan dat lokvogels nu wel zouden kunnen worden toegestaan.

De heer **Bond** (ged.) zegt dat hiervoor per soort en per situatie een vergunning moet worden afgegeven. Landelijke wetgeving voorzagt daar tot nu toe niet in. De provincie zal de recente uitspraak hierover bestuderen. De KNJV heeft een maatschappelijke verantwoordelijkheid. De provincie Noord-Holland wordt vaak geconfronteerd met rechtszaken door maatschappelijke organisaties als het gaat om natuurbeleid. Dat is een goede toets. Hieruit blijkt dat afgegeven vergunningen en ontheffingen slechts zeer beperkt worden afgewezen, zeker in verhouding tot het totaal.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) bedoelde te zeggen dat de jagers vooral een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben in het uitleggen van maatregelen.

De heer **Bond** (ged.) zegt dat er veel gediscussieerd is over de vossenjacht. Jagers jagen in principe niet op drachtige vossen of vossen met jongen. De provincie houdt zich wat betreft de vossenjacht aan de wet door de wettelijke periode over te nemen. De faunabeheereenheid was niet gelukkig met de gedeeltelijke afkeuring van het faunabeheerplan, maar ziet in dat gedeeltelijke afwijzing beter is dan een plan dat niet voldoet.

TWEDE TERMIJN

De heer **Van Liere** (PvdD) noemde al eerder dat de effectiviteit van maatregelen niet wordt omschreven. Er is in het plan een passage over opgenomen, maar zonder onderbouwing. Dat afschot inmiddels geregistreerd wordt, helpt niet bij het onderbouwen van de effectiviteit. De effectiviteit van schadebestrijding blijft dan ook onduidelijk. Gezien het ontbreken van deze onderbouwing vraagt de PvdD zich nog altijd af waarom GS goedkeuring heeft verleend. Een aantal soorten gaat hard achteruit en toch wordt jacht daarop toegestaan en wel zonder onderbouwing van de effectiviteit.

Mevrouw **De Groot** (SP) begreep uit de beantwoording van de technische vragen dat lokvogels moeten worden gefokt, waarna ze gevangen worden gezet en als instrument dienen om andere vogels te vangen. Zij vraagt de gedeputeerde te bevestigen dat lokvogels niet eerst in vrijheid hebben geleefd.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) concludeert dat er nog geen bezwaar is gemaakt tegen gedeeltelijke goedkeuring door GS. Het is goed dat het faunabeheerplan getoetst wordt, maar voor haar blijft onduidelijk of GS wel de bevoegdheid heeft om het plan gedeeltelijk goed- of af te keuren. D66 zou de Habitatrichtlijn als uitgangspunt willen nemen. In dat kader roept zij de gedeputeerde op om het jachtbeleid in IPO-verband beter af te stemmen. Provincies hanteren nu verschillende normen.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) noemt in dat kader de vos. In andere provincies wordt daarop wel degelijk eerder in het seizoen gejaagd. De VVD wil weten hoe dat kan. De provincie Noord-Holland is de provincie waarin de gang naar de rechter het vaakst gekozen wordt. Het is goed om te zien dat uitspraken meestal in het voordeel van de provincie uitvallen. Noord-Holland is echter ook de provincie met de meeste regels en de hoogste schadelast. De VVD zou daarom graag zien dat de mogelijkheden wat verruimd worden, bijvoorbeeld wat betreft de inzet van jachtvogels.

BEANTWOORDING

De heer **Bond** (ged.) zegt dat de provincie bij een vergunnings- of ontheffingsaanvraag altijd een extra scan uitvoert. Provincies richten hun beheerplannen verschillend in, maar deels is maatwerk juist ook wettelijk. Binnen IPO-verband wordt wel gekeken naar meer samenwerking tussen de faunabeheereenheden, bijvoorbeeld in het organiseren van wetenschappelijk onderzoek. Er wordt nog gezocht naar mogelijkheden voor zonering of verlenging van het jachtseizoen wat betreft de jacht op vossen. Het ministerie bepaalt overigens de regels voor de jacht. Het is juist dat lokvogels gefokt worden. Lokvogels kunnen van plastic zijn. Voor levende lokvogels zijn er strenge regels.

6. B-agenda Algemeen

445 **6a. Begroting 2018, Memorie van Antwoord, Auditopvolging en Midtermreview uitvoeringsprogramma collegeakkoord**

6a1. Begroting 2018

6a2. Audit Opvolging per 1 september 2017

450 **6a3. Brief GS inz. midtermreview (MTR) van het uitvoeringsprogramma bij het coalitieakkoord Ruimte voor Groei en de second opinion op de MTR**

 De **voorzitter** licht het agendapunt toe. De punten 6a1, 6a2 en 6a3 worden in samenhang besproken. De commissie wordt gevraagd te spreken over die onderdelen van de begroting en de midtermreview die voor de commissie NLM relevant zijn. De midtermreview van het collegeprogramma kan als achtergrondinformatie bij de bespreking worden betrokken. Vooraf zijn al diverse technische vragen beantwoord.

COMMISSIEBEHANDELING

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) had een technische vraag gesteld over de uitstoot van Tata Steel. Zij vraagt wanneer resultaten worden verwacht in het terugbrengen daarvan.

460 De heer **Klein** (CU-SGP) viel op dat de vraag van de heer Hietbrink vooraf, over de realisatie van 0 ha natuur, erg procesmatig is beantwoord. Spreker vraagt een toelichting op het aantal van 0 ha, dat niet lijkt te kloppen.

465 De heer **Van Liere** (PvdD) dankt GS voor de beantwoording. De stukken zijn rijp voor behandeling in PS.

 Mevrouw **Pels** (GroenLinks) heeft zorgen over het NNN en de afronding daarvan. Er zijn de komende tijd genoeg middelen, maar het lijkt een illusie dat de doelen op tijd behaald worden. Vraag is daarom of niet extra middelen moeten worden gereserveerd, bijvoorbeeld voor het opzetten van nieuwe instrumenten. GroenLinks wil weten wat de gedeputeerde vindt van het verzoek van natuurorganisaties om meer geld voor toezicht. In de begroting komen weinig landbouwdoelen terug. Spreekster wil weten welke ambities de gedeputeerde in 2018 op dat gebied heeft.

475 Mevrouw **Alberts** (SP) ziet dat de middelen voor de recreatieschappen ontoereikend lijken. Zij vraagt of overwogen kan worden aan hen extra middelen te verstrekken. De SP heeft liever niet dat recreatieschappen zelf meer geld uit de markt moeten halen, bijvoorbeeld door festivals te verwelkomen. De SP denkt dat de natuur daar niet bij gebaat is.

480 Mevrouw **Jellema** (PvdA) zegt dat deze commissie niet over de recreatieschappen gaat.

 Mevrouw **Alberts** (SP) vindt het inderdaad jammer dat de recreatieschappen onder economie vallen. De recreatieschappen hebben immers in veel opzichten met de natuur te maken. Natuurbeheer binnen de schappen is wel degelijk een onderwerp voor deze commissie. Opvallend is dat wat betreft CO₂-reductie Schiphol in het geheel niet genoemd wordt. Dat is onterecht. De SP vindt dat de provincie zich activistischer moet opstellen om hierin doelen te bereiken. Meer in het algemeen vindt de SP dat processen in de provincie erg traag gaan.

490 De heer **Van der Sluijs** (PVV) zal bij de begrotingsbespreking met een motie komen waarin verzocht wordt om CO₂ in alle onderdelen van de begroting inzichtelijk te maken, zodat duidelijk wordt wat daaraan jaarlijks gespendeerd wordt.

495 De heer **Heijnen** (CDA) dankt GS voor de begroting en de beantwoording van de vele technische vragen. Het CDA heeft op dit moment geen aanvullingen of vragen. De fractie complimenteert GS met de ingezette middelen voor cofinanciering van de Europese POP3-programma's.

500 Mevrouw **Jellema** (PvdA) dankt GS voor beantwoording van de vragen. In het programma milieu staat niets over de recente uitspraak van de rechter over overschrijding van luchtkwaliteitsnormen. Vraag is of in dat kader extra middelen gereserveerd moeten worden. Naar aanleiding van een second opinion bij de midtermreview is aanbevolen om in uitvoeringsprogramma's concrete doelen en activiteiten op te nemen. Is GS voornemens daaraan gehoor te geven? HPG liet per brief weten dat

het erg jammer is dat de component toezicht is geschrapt uit de subsidie. Net als HPG acht ook de PvdA goed toezicht onmisbaar. De PvdA vraagt dan ook een reactie van GS op de brief.

De heer **Struben** (D66) spreekt waardering uit voor de begroting en de midtermreview. D66 wil weten waarom minder middelen worden ingezet voor toezicht. D66 vindt goed toezicht erg belangrijk. De fractie wil graag dat meer inzet gepleegd wordt tegen bodemdaling, met name bij de inklinking van veen. Zijn daarvoor voldoende middelen beschikbaar gesteld? Er moeten meer inspanningen komen op het gebied van duurzame landbouw, met name gericht op circulaire landbouw en landbouwinnovatie.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) dankt GS voor de begroting en de uitgebreide beantwoording van de vragen. De VVD vindt het belangrijk dat het hele coalitieakkoord wordt uitgevoerd, ook na 2019. preventie. Het is positief dat €75.000 geïnvesteerd wordt in preventie van ganzenschade. Vraag is waarom alleen gekozen is voor beperkingen op te telen gewassen en waarom het gebied beperkt is tot Schiphol. Ook de landbouw en de verkeersveiligheid zijn gebaat bij maatregelen. Al eerder is genoemd dat de provincie het zich bij de realisatie van NNN onnodig moeilijk maakt. Er is in 2017 321 ha aan NNN bijgekomen, maar toch moet er nog 41 ha extra gerealiseerd worden. Wellicht kan agrarisch natuurbeheer hiervoor een oplossing bieden. De provinciale VTH-taken worden geïntensiveerd. De subsidie voor de terreinbeheerorganisaties is daarvoor niet opengesteld. De VVD wil weten wat hiervan de reden is en wat de financiële consequenties van de intensivering zijn. De VVD vindt het positief dat er meer aandacht komt voor karakteristieke landschapselementen in Noord-Holland. Uitbreiding hiervan is wenselijk, maar zal financiële consequenties hebben. Het blijft een uitdaging om vrijwilligers te betrekken bij groen. Het zou kunnen helpen om een vrijwilligersvergoeding beschikbaar te stellen, ook om meer jongeren te interesseren.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) vraagt waar de VVD het geld daarvoor zou willen vinden.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) zegt dat gemeenten budgetten hebben voor participatie. Ze geven soms vergoedingen aan vrijwilligersorganisaties voor het verstrekken van vrijwilligersbijdragen. Zij denkt dat het best mogelijk moet zijn om daarover afspraken te maken. Vrijwilligersvergoedingen zijn altijd gemaximeerd.

De heer **Van der Sluijs** (PVV) merkt op dat vorig jaar met instemming van de VVD is besloten om de vergoeding voor Landschap Noord-Holland te verlagen, terwijl deze organisatie juist veel met vrijwilligers werkt.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) denkt dat veel organisaties moeite hebben met het vinden van vrijwilligers en het interesseren van jongeren. Dat heeft ook met toegankelijkheid van terreinen te maken. Zij zou dit probleem breed willen aanpakken en niet vanuit één organisatie in het bijzonder.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) zegt dat de provincie verantwoordelijk is voor de natuur. In dat kader lijkt het logisch dat de provincie ook verantwoordelijkheid draagt voor het vrijwilligersbeleid wat betreft de natuur, en niet de gemeenten.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) is dat met GroenLinks eens. De provincie is echter zeer goed in het leggen van verbindingen, onder andere met de gemeenten. Zo kunnen zij samen werken aan het werven van vrijwilligers.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) vraagt of de VVD vindt dat de provincie daaraan ook financieel moet bijdragen.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) zou hierop de reactie van GS willen horen.

BEANTWOORDING

De heer **Tekin** (ged.) zegt in reactie op de heer Klein dat de website over het aantal hectares gerealiseerde natuur geen juiste informatie bevat. Daar wordt nog naar gekeken. GS doet op dit moment geen voorstel om meer middelen beschikbaar te stellen voor nieuwe instrumenten in het kader van NNN. Wel vindt nog overleg plaats over manieren om een extra impuls aan NNN te geven. De recreatieschappen horen inderdaad thuis bij de commissie EEB. Na het herfstreces ontvangen PS een brief van GS over de modernisering van de recreatieschappen. In januari 2018 wordt vervolgens

een BOT-overleg gepland voor de beide commissies om hierover door te praten. Op dit moment is het te vroeg voor een bespreking over die modernisering. GS probeert doelen altijd zo concreet mogelijk te formuleren. Dat lukt niet in alle dossiers even goed. Het is begrijpelijk dat dit punt in de audit naar voren is gekomen en GS heeft de intentie om hier meer invulling aan te geven. Het
565 onderwerp bodemdaling moet met gedeputeerde Loggen besproken worden. Hij neemt daarin samen met de waterschappen het voortouw, al trekken hierin vanuit de provincie drie gedeputeerden samen op. Er wordt €100.000 uitgetrokken voor digitale communicatie om jongeren meer te betrekken bij groen, vooral in de grote steden. In het collegeprogramma is in het kader van Betrekken bij groen €600.000 beschikbaar gesteld. Dit bedrag gaat naar de IVN en Landschap
570 Noord-Holland. De organisaties gaan zelf over de keuze om eventueel vrijwilligersvergoedingen te verstrekken. Binnen IPO-verband is de regeling aangaande het toezicht na vijftien jaar geëvalueerd. Daarbij is afgesproken dat de openstellingsbijdrage voor voorzieningen wordt gecontinueerd en licht wordt verhoogd. Voor toezicht worden echter geen middelen beschikbaar gesteld. Eerst wordt samen met de organisaties gesproken over een beter plan van aanpak voor de toekomst.

575 Mevrouw **Jellema** (PvdA) vraagt of de gedeputeerde gegevens heeft over de hoeveelheid toezicht die er was.

De heer **Tekin** (ged.) weet dat de samenwerking en de afstemming in gebieden niet optimaal was. Er
580 is tijd nodig om die afstemming te verbeteren. De afspraken met de organisaties over een plan van aanpak voor de toekomst zijn in goed onderling overleg gemaakt. Daarom is de gedeputeerde wat verbaasd over de brief. SBB staat overigens los van deze regeling. Tot en met 2019 ontvangt SBB €225.000 euro per jaar. Aan overig toezicht werd ook €225.000 besteed.

585 Mevrouw **Pels** (GroenLinks) vraagt zich af of volledig stoppen met toezicht de beste manier is om tot een beter plan te komen.

De heer **Tekin** (ged.) kiest deze manier om de tijd optimaal te kunnen benutten om afspraken te maken voor een goed plan, voor alle gebruikers van de natuur.

590 De heer **Bond** (ged.) zegt dat de provincie inzet op verlenging van de Green Deal met Tata Steel. De provincie is op zoek naar een pilot op het gebied van natuurinclusieve landbouw en een ondernemer die daaraan wil meewerken. In de afgelopen week is in de commissie EEB een rapportage besproken over onder meer duurzame landbouw. Bovendien is een werkbezoek afgelegd in het kader van
595 duurzame landbouw. Als daaruit te weinig informatie over landbouwinzet naar voren komt, kunnen fracties eventueel schriftelijke vragen indienen. De gedeputeerde is altijd bereid meer informatie te verstrekken over de greenports. Er is een landelijke pilot met de lasertechniek voor beperking van ganzenschade, onder meer in de polder Zeevang. Bij Schiphol worden technische middelen ingezet, maar ook maatregelen op het gebied van ruimtelijke ordening, zoals beperkingen in gewassenteelt.

600 TWEEDE TERMIJN

Mevrouw **Van Langen** (VVD) vraagt of het bedrag van €450.000 voor toezicht alleen provinciaal geld is en of daarop nu gekort wordt ten opzichte van het voorgaande jaar.

605 De heer **Struben** (D66) zou in 2018 toch middelen voor toezicht willen reserveren. Het is belangrijk dat het toezicht goed geregeld is. D66 zal schriftelijke vragen stellen over de duurzame landbouw. Het gaat D66 niet alleen om de greenports.

BEANTWOORDING

610 De heer **Tekin** (ged.) zegt dat de €450.000 slechts provinciale middelen zijn. De provincie levert volgens de voorgestelde begroting in 2018 geen bijdrage voor toezicht, maar er is wel inzet van boa's.

615 De heer **Bond** (ged.) zegt dat de meeste projecten in het kader van duurzame landbouw worden uitgevoerd vanuit de greenports. Daaraan worden ook de meeste middelen besteed, onder meer in de vorm van cofinanciering.

De **voorzitter** rondt de bespreking van de begroting 2018 af.

620 7. **Rondvraag gedeputeerde Tekin en terugkoppeling gemeenschappelijke
aangelegenheden en Europa**

De heer **Van Liere** (PvdD) wil - naar aanleiding van een schriftelijke beantwoording door GS - weten op welk onderzoek GS zich baseert bij de stelling dat zich zonder ganzenbestrijding meer schade of onveiligheid had voorgedaan. Ook wil hij weten of met 'bird strikes' alleen botsingen met ganzen
625 worden bedoeld, of ook met andere vogels en waarom dit aantal relevant is. GS gaat niet in op de hoge aantallen gedode ganzen op een zeker moment en een duidelijke piek in baankruisingen direct daarna. Spreker vraagt de gedeputeerde dat alsnog te doen.

De heer **Bond** (ged.) zegt dat uit de evaluatie van faunabeheerplan Schiphol blijkt dat de ganzenpopulatie binnen de 10 km zone de afgelopen jaren afnam. Echter, in het jaar 2016, toen er
630 geen ganzen werden vergast, veranderde deze trend in een steile toename, die resulteerde in het hoogste aantal ganzen in de afgelopen 5 jaar. Dit toont aan dat ganzenbestrijding bij Schiphol wel degelijk leidt tot minder ganzen. Bij het uitblijven van populatiebeheer zal de ganzenpopulatie toenemen, nu de draagkracht van de provincie Noord-Holland vele malen groter is dan de populatie zoals die nu aanwezig is. Meer ganzen betekent meer schade aan landbouwgewassen, en meer
635 risicovolle vliegbewegingen. In vraag 3 werd gerefereerd aan het aantal birdstrikes, welke in de afgelopen jaren zijn afgenomen. Deze birdstrikes zijn relevant voor de vliegveiligheid. Het is overigens correct dat ganzen hier een beperkt deel van uitmaken, waardoor er geen trend in te constateren lijkt. Wij erkennen dit punt en gebruiken daarom doorgaans het aantal baankruisingen om de veiligheid te bepalen en niet het aantal ganzenstrikes. Deze baankruisingen zijn wel degelijk
640 afgenomen na aanvang van het samenstel van maatregelen. En deze baankruisingen zijn - zo blijkt uit onderzoek - wel degelijk door die ganzen die zich in de 10/20 km zone ophouden. De aantallen waar hier naar gerefereerd worden zijn de aantallen ganzen geschoten en vergast in de gehele provincie. Het afschot van ganzen in de provincie vindt jaarrond plaats en de ruivangsten op het moment dat de ganzen niet kunnen vliegen. Hier lijkt niet de aanleiding te liggen voor de lokale piek
645 in baankruisingen. De baankruisingen nemen inmiddels weer toe, maar dat is een nieuw probleem doordat de ganzen zich minder in grote groepen ophouden. Overigens ligt de piek nog steeds onder die van het hoogtepunt voordat het gehele samenstel van maatregelen werd toegestaan. Mogelijk zijn die kleinere groepjes een gevolg van het wegvangen van juist dié ganzen die zich in grotere groepen ophouden, mogelijk vindt hierdoor onnatuurlijke selectie plaats van ganzen die zich anders
650 gedragen. Dat is een vraagstuk voor het nieuwe FBP ganzen Schiphol dat momenteel opgesteld wordt. Maar vormt geen aanleiding om beheer te stoppen, aangezien dat een exponentiële groei van de populatie tot gevolg zal hebben.

De heer **Struben** (D66) is vorige week in Brussel geweest bij de Europese open dagen. Daar is het belang van politieke dwarsverbanden en kennisuitwisseling nog eens duidelijk geworden. Ook nam
655 hij deel aan de ERIAFF-conferentie in Den Haag. Spreker benadrukt het belang van deze conferentie. Hij zou graag opnieuw deelnemen aan de editie van volgend jaar in Finland.

De heer **Bond** (ged.) zegt dat het college vorig jaar een bezoek heeft gebracht aan Brussel. Daar heeft GS aangeboden om in de provincies Noord- en Zuid-Holland een aantal mondiale problemen op
660 het gebied van tuinbouw onder de loep te nemen. De ERIAFF-conferentie was de gelegenheid om de tuinbouw opnieuw op de Europese kaart te zetten. De provincie heeft aangeboden om deze conferentie voor €75.000 euro te organiseren. Reden daarvoor was om een netwerk rondom tuinbouw op te zetten en het feit dat men zich in Europa te weinig bewust is van de efficiënte, milieuvriendelijke en innovatieve tuinbouw als Nederlandse specialiteit.

665 **8. A-agenda Natuur**

De **voorzitter** zegt dat vooraf technische vragen zijn gesteld, die zijn beantwoord. De heer Van Elten spreekt in bij het Natuurbeheerplan 2018.

670 **8a. Voordracht Natuurbeheerplan 2018**

De heer **Van Elten** spreekt namens zichzelf en namens de familie Schoon, die zelf niet aanwezig kan zijn. Hij dankt de voorzitter en de griffier voor de mogelijkheid om in te spreken. Recent ontving hij
675 een reactie van de provincie op zijn zienswijze. De familie Schoon heeft deze reactie nog niet ontvangen.

De heer Van Elten sprak al eerder in. Hij vat kort zijn situatie samen. Hijzelf en de firma Schoon hebben landbouwgrond binnen een NNN-gebied. Daarop wordt al vele jaren agrarisch natuurbeheer toegepast. Vanaf 2021 is dat niet meer mogelijk. De landbouwgrond zal dan nog niet omgevormd zijn naar natuur. Op dat moment ontstaat een vacuüm, met name voor de weidevogels. De grond bevat geen hoge natuurwaarden. De ambitie die voor de gronden geformuleerd is, is dan ook niet realistisch en niet onderbouwd. Een en ander roept de vraag op waarom deze gronden in het NNN begrengd zijn en die van buurpercelen niet, terwijl de eigenschappen van deze gronden identiek zijn. De firma Schoon heeft in 2010 geïnformeerd naar de eventuele mogelijkheid om 4 ha om te vormen naar natuur. De provincie meldde dat daarvoor de volledige 18 ha begrengd zou moeten worden. Daarbij werd duidelijk aangegeven dat begrenging geen consequenties had. Uiteindelijk heeft geen omvorming plaatsgevonden, maar de begrenging van het volledige terrein bleef in stand. Zowel de firma Schoon als de heer Van Elten hebben meermalen vragen gesteld over de betekenis van de begrenging. Telkens werd daarbij gezegd dat er geen planologische schaduwwerking was, door diverse partijen. Uiteindelijk heeft de provincie in 2013 beslist dat een begrenging wel consequenties heeft.

De grond van de heer Van Elten is begrengd omdat de gemeente Amsterdam plannen had om een natuurproject te starten, waarvoor het gronden wilde omvormen. De gemeente had daarvoor een gebied op het oog dat net niet robuust genoeg was en verzocht de heer Van Elten om begrenging van 11 ha van zijn terrein, zonder consequenties. De begrenging vond dus niet plaats vanwege de natuurwaarden, maar om andere redenen. Gegeven het aantal weidevogels, het waterpeil en verbinding met NNN scoorde de grond slecht wat betreft natuurwaarden. Dat maakt het verzoek om ontgrenging legitiem en zou voortzetting van agrarisch natuurbeheer in 2021 mogelijk maken. De provincie onderschrijft de analyse over de natuurwaarden echter niet.

Het probleem doet zich al enige tijd voor. Sinds de vorige inspraak heeft een keukentafelgesprek plaatsgevonden. Daarbij is niet naar oplossingen gezocht. Schriftelijke vragen van de kant van de heer Van Elten zijn slechts in zeer algemene zin beantwoord. Nu heeft hij een zienswijze ingediend bij het Natuurbeheerplan. Een antwoord daarop is er nog lang niet. De provincie wil in 2018 een gebiedsproces starten waarbij problematische casus in beeld worden gebracht. Dat kan twee jaar duren. Tot die tijd staat alles stil. In afwachting van het gebiedsproces wordt de zienswijze niet beantwoord. De firma Schoon heeft een beroep ingesteld, dat vorige week in de rechtbank is behandeld. De rechters kunnen op dit moment niets voor de firma Schoon doen, omdat het gebiedsproces nog loopt. Spreker vraagt de Statenleden om kennis te nemen van de uitspraak van de rechter en om de voortgang van het gebiedsproces te controleren. Er moet tijd zijn om na de uitkomst ervan nog beroep in te stellen.

De huidige onzekerheid is onprettig in het kader van de bedrijfsvoering. In 2021 zouden nieuwe beheerpakketten worden afgesproken. Deze plannen komen tot stand in het voorjaar van 2020. Dan moet het gebiedsproces afgerond zijn. Als alles gaat volgens plan, heeft de heer Van Elten geen gelegenheid meer om nog beroep in te stellen. Ook voor de weidevogels is dat zeer onwenselijk. Spreker noemt tot slot dat er veel ontevredenheid is onder de boeren. Ze vinden de overheid onbetrouwbaar en denken dat meewerken aan natuurbeheer niet veel goeds oplevert. Men moet zich realiseren dat geen boer zou hebben toegestaan dat zijn grond begrengd werd als de consequenties daarvan konden zijn dat de grond op termijn onteigend werd. Het is belangrijk dat het vertrouwen van boeren hersteld wordt.

VERDUIDELIJKENDE VRAGEN

De heer **Klein** (CU-SGP) merkt op dat het gebiedsproces nog in volle gang is. Hij vraagt of de heer Van Elten geen vertrouwen heeft in een goede afloop.

De heer **Van Elten** zegt dat het gebiedsproces twee jaar in beslag kan nemen. De tijd wordt krap als men nog beroep moet kunnen instellen voor 2021.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) vraagt wat de heer Van Elten ervan zou vinden als agrarisch natuurbeheer binnen NNN mogelijk wordt, waarbij hij in dat geval niet ontgrengd wordt.

De heer **Van Elten** zou dat een goede oplossing vinden. Evengoed blijft het onrechtvaardig dat er consequenties verbonden blijken te zijn aan begrenging.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vraagt of ook op schrift staat dat er geen consequenties zijn aan begrenging.

De heer **Van Elten** zou de omgekeerde vraag aan de provincie willen stellen.

De heer **De Kam** (CDA) vraagt welke verwachtingen de heer Van Elten heeft ten aanzien van het gebiedsplan.

De heer **Van Elten** hoopt dat daarbij duidelijk wordt dat zijn gronden in een intensieve droogmakerij liggen en niet in het NNN, en dat hij ontgrensd wordt. Dat geldt ook voor de firma Schoon.

De heer **Kramer** (GroenLinks) wil weten wanneer duidelijk werd dat er wel consequenties waren van begrenzing.

De heer **Van Elten** vernam dat voor het eerst in het ontwerp-natuurbeheerplan 2016.

Natuurvereniging WLD heeft dat destijds direct opgemerkt, gedeeld en een zienswijze ingediend. Dat had geen effect. Spreker heeft in het volgende jaar zelf een zienswijze ingediend en deed dat dit jaar opnieuw.

De heer **Van Liere** (PvdD) zegt dat het, ook als het terrein ontgrensd wordt, evengoed zo kan zijn dat agrarisch natuurbeheer na herbeoordeling door de provincie niet langer mogelijk is.

De heer **Van Elten** is zich daarvan bewust. Het toekennen van agrarisch natuurbeheer wordt iedere zes jaar geëvalueerd.

De heer **Van der Sluijs** (PVV) vraagt of het huidige proces consequenties heeft voor de bedrijfsvoering.

De heer **Van Elten** zegt dat hij anders nadenkt over toekomstige investeringen. Relevant is bijvoorbeeld dat NNN-gronden niet meer van bestemming mogen wijzigen. Daar heeft de firma Schoon al last van.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) heeft de heer Van Elten horen zeggen dat zich weidevogels op zijn terrein bevinden. Ook dat zijn natuurwaarden.

De heer **Van Elten** zegt dat zijn grond en die van zijn burens geen intrinsieke natuurwaarden hebben. Door middel van agrarisch natuurbeheer heeft hij in de afgelopen jaren echter weidevogels weten aan te trekken. Daar heeft hij zijn best voor gedaan. Het gevolg daarvan is dat hem nu onteigening van een derde van zijn grond boven het hoofd hangt.

De **voorzitter** dankt de heer Van Elten voor zijn inspraak.

COMMISSIEBEHANDELING

De heer **De Kam** (CDA) dankt GS voor het voorstel en de griffie voor het organiseren van de expertmeeting. Tijdens de expertmeeting is duidelijk geworden dat er geen wettelijke beperking is voor agrarisch natuurbeheer binnen NNN. Alleen in Noord-Holland is de insteek dat agrarisch natuurbeheer niet in NNN zou moeten plaatsvinden. Dat is vreemd. In andere provincies wordt agrarisch natuurbeheer wel gezien als een geschikte beheermaatregel binnen NNN. Het CDA ziet dat typische Nederlandse weidelandschappen verruigen als gevolg van het beheerregime van terreinbeherende organisaties. De natuur is daarbij niet gebaat. Natuurdoelen zouden voorop moeten staan. Door actief en agrarisch beheer worden die doelen goed of zelfs beter nagestreefd. Het is om diverse redenen positief als agrarisch natuurbeheer binnen NNN mogelijk blijft. Agrarisch natuurbeheer zal de realisatie van NNN versnellen, want daarmee hoeft 1800 ha minder te worden omgevormd. Onzekerheid bij boeren die aan agrarisch natuurbeheer doen kan worden weggenomen, waardoor de investeringsbereidheid zal toenemen. Daarnaast worden knelpunten tussen pachters en terreinbeherende organisaties weggenomen. Boeren die grond binnen NNN hebben, kunnen weidevogelbeheer blijven uitvoeren. Ook vraagstukken over pacht van voor 1977 kunnen worden opgelost. Dit jaar zijn er opnieuw veel zienswijzen ingediend over de knellende begrenzing van NNN. Het CDA vraagt zich af waarom dit ineens tot een verplicht kader is geworden. Het gaat hierbij vaak om kleine stukken grond waarvan begrenzing binnen NNN niet heel logisch lijkt. In het afwegingskader staat onder paragraaf 4.3 dat ontgrenzing in beginsel zal worden afgewezen als het gaat om percelen die grenzen aan NNN. Het CDA vindt dat dit moet worden aangepast, zodat meer ruimte voor flexibiliteit ontstaat. Spreker vraagt expliciet een reactie van de andere fracties op het voorstel om de genoemde twee zaken in de voordracht aan te passen.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) zegt dat haar fractie blij is dat ook de landschapselementen in het beheerplan zijn opgenomen. De voordracht lijkt de inspanningen van boeren voor agrarisch natuurbeheer enigszins te diskwalificeren, terwijl daarmee een door de provincie gedeeld doel wordt gediend. Tegelijkertijd overlappen de doelen van provincie en boeren niet volledig, zodat het in de praktijk weleens wringt. Over agrarisch natuurbeheer is op 12 oktober een nuttige expertmeeting

- 795 gehouden. Daarbij is onder meer gesproken over het belang van maatwerk en een zogenaamde instrumentenkoffer die daarbij kan helpen. Spreekster vraagt daarop een reactie van de gedeputeerde.
- 800 Mevrouw **Weemhoff** (D66) zegt dat het natuurbeheerplan een duidelijk beeld geeft van de natuurambities die de provincie heeft, binnen een financieel kader. Een aantal jaren geleden is gekozen voor deze systematiek, gebaseerd op natuurdoelen in plaats van boekjaarsubsidies. Met dat kader ontstaat zo nu en dan wrijving tussen bepaalde doelen. De terreinbeherende organisaties verrichten zeer goed werk in het streven naar natuurdoelen. Ze geven echter aan dat zij als organisaties in de knel zouden komen als zij de beheermiddelen doorgeven aan de beheerder. De financiering zou daarom uitermate transparant moeten zijn. Nu wordt een lumpsumbedrag verstrekt.
- 805 Duidelijkere financiële sturing door de provincie lijkt D66 gewenst, waarbij bijvoorbeeld slechts een bepaald deel van de beheergelden voor overhead gebruikt mag worden. Monitoring van effectiviteit wordt nu overgelaten aan de beheerder zelf. Dat is vreemd. Het sturen op doelen kan leiden tot tegenstrijdigheden, bijvoorbeeld tussen natuurdoelen en culturele, cultuurhistorische of maatschappelijke aspecten. De Hoge Berg op Texel is daarvan een voorbeeld. Bij gebiedsgerichte sturing moeten terreinbeherende organisaties, beheerders en lokale entiteiten om tafel om over de verwachtingen voor een gebied te spreken. D66 maakt zich vooral zorgen over de NNN-gronden waaraan lange pachtovereenkomsten zijn verbonden zonder dat daar duurzaamheidsdoelen aan verbonden zijn. Het is de moeite waard als die verbinding alsnog gelegd kan worden.
- 810
- 815 Mevrouw **Van Langen** (VVD) geeft complimenten over het plan en de hoge ambities die daarin gesteld zijn. Het zal echter niet eenvoudig zijn deze te realiseren. De VVD vindt dat onderzocht moet worden op welke manier agrarische en natuurdoelen elkaar kunnen versterken. Om dat te kunnen doen, zou de provincie moeten terugkomen op het besluit om vanaf 2021 geen agrarisch natuurbeheer meer toe te staan in NNN. Dat maakt de realisatie van NNN in 2027 namelijk onnodig complex. Het college geeft in het stuk zelf al aan dat de kwaliteit van het beheer relevant is, en niet wie de beheerder is. De expertmeeting op 12 oktober was erg nuttig. RVO gaf daarin aan dat agrarisch natuurbeheer wel degelijk mogelijk is in NNN. De VVD lijkt het verstandig om de openstelling voor verbeterplannen voor agrarisch natuurbeheer te verlengen. Zij refereert daarbij aan de brief met dat verzoek van Landschappen.nl. Doel daarvan is immers om tot betere en kansrijkere plannen te komen. De VVD bereiken veel klachten over de instelling van kernweidevogelgebieden. Veel agrariërs raken hun subsidie kwijt en stoppen om bedrijfseconomische redenen met de maatregelen. Dit heeft een negatieve invloed op de weidevogelstand. Het beleid wordt eens per zes jaar geëvalueerd. De VVD denkt dat een tussentijdse evaluatie verstandig is.
- 820
- 825
- 830 De heer **Van der Sluijs** (PVV) is wat geschrokken van de inspraak van de heer Van Elten, met name omdat er in een jaar tijd eigenlijk niets gebeurd is. Graag zou hij van de gedeputeerde willen horen dat onteigening, ook op termijn, niet aan de orde is. Bij de expertmeeting kreeg hij de indruk dat betrokken partijen niet altijd dezelfde taal spreken.
- 835
- 840 Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of na 2021 enige vorm van agrarisch natuurbeheer zou kunnen plaatsvinden in NNN-gebieden, bijvoorbeeld met aandacht voor gewasteelt. Spreekster wil weten of pachters kunnen worden bewogen om agrarisch natuurbeheer te gaan uitvoeren. Het gaat niet goed met de stand van weidevogels in Nederland. Toch is besloten om een aantal gebieden niet meer als kernweidevogelgebieden aan te merken. Advies van de PARK is om het bestemmingsregime voorlopig te handhaven, vanwege de kwaliteit van het open landschap.
- Mevrouw **Van Langen** (VVD) denkt dat het voor agrariërs nog lastiger wordt als het bestemmingsregime gehandhaafd wordt.
- 845
- Mevrouw **De Groot** (SP) zou juist daarom met agrariërs afspraken willen maken over teelt.
- Mevrouw **Van Langen** (VVD) merkt op dat daarmee zelfs nog meer beperkingen van toepassing worden.
- 850 De heer **Kramer** (GroenLinks) vindt het plan zeer goed leesbaar. De ambities als verwoord op pagina 11 en 12 zijn op sommige punten hoog, maar dat geldt niet voor de biodiversiteit. De provincie wil liefst tien jaar de tijd nemen om tot stopzetting van de achteruitgang in biodiversiteit te komen. Dat is te lang. Het is goed dat GS verzoeken tot ontgrenzing van NNN-percelen heeft afgewezen en

diverse verzoeken tot begrenzing heeft gehonoreerd. Het NNN moet immers kwalitatief en kwantitatief worden uitgebreid richting 2027. Het proces moet worden versneld. Het zogenaamde verkenningsjaar 2018 moet uitmonden in een integraal plan van aanpak. Bij de oplossing hoort wat betreft D66 dat de terreinbeherende organisaties zo snel mogelijk aan de slag moeten kunnen met natuurbeheer op hun eigen terrein. Daarnaast moeten agrariërs in de positie worden gebracht om mee te werken aan de omzetting van landbouw in natuur binnen NNN.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) zegt dat veel gebieden in eigendom zijn of langdurige gepacht zijn.

De heer **Kramer** (GroenLinks) denkt dat een 'pull and push'-strategie noodzakelijk is. Ook het instrument van onteigening moet waar nodig worden ingezet. Voor bestaande kansrijke weidevogelgebieden buiten NNN kan worden gedacht aan een aangepaste en aan voorwaarden gebonden subsidieregeling.

De heer **Van Liere** (PvdD) merkt allereerst op zegt dat de EHS er nooit voor bedoeld is geweest om agrarisch natuurbeheer mogelijk te maken om daarmee de weidevogel te redden. Er is nooit sprake geweest van gedwongen begrenzing. Het is een slecht idee geweest om gronden aan te kopen om er natuur van te maken, die vervolgens in langdurig erfpacht werd uitgegeven voor gesubsidieerd agrarisch natuurgebied. Beter is het om het huidige beheer voort te zetten, maar dan met liberale pachtovereenkomsten en natuurbeheersubsidies. De gedeputeerde heeft dan alle ruimte om probleemsituaties in de komende twee jaar op te lossen en ervoor te zorgen dat NNN echt uit natuur bestaat.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) zegt dat de kosten voor terreinbeherende organisaties en agrarisch natuurbeheer per hectare exact gelijk zijn. Zij raadt de heer Van Liere aan om bij natuurvereniging De Amstel navraag te doen over de geschiedenis van begrenzing.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) kan zich vinden in de doelen uit het Natuurbeheerplan. Zij zou het onwenselijk vinden als uiteindelijk sprake moet zijn van onteigening of het opheffen van langdurige erfpacht, zeker bij geleverde inspanningen voor agrarisch natuurbeheer. Dat past niet bij een betrouwbare overheid.

De heer **Kleine** (CU-SGP) kan zich goed vinden in de nieuwe opzet van het Natuurbeheerplan en is positief over de subsidie voor landschapselementen. Er zijn twee problemen met natuurbeheer: het stoppen van subsidies voor agrarisch natuurbeheer in 2021 en de ontstaansgeschiedenis en de huidige staat van de begrenzings. Vanuit dat perspectief is het verstandig om een verkenningsjaar in te stellen, waarin beide problemen onder de loep worden genomen. Het afwegingskader voor begrenzings en ontgrenzings geeft veel duidelijkheid. Spreker gaat ervan uit dat de gedeputeerde tijdens het verkenningsjaar niet zal ontgrenzen. Er zijn echter situaties waarbij begrenzings niet logisch zijn. Spreker roept de gedeputeerde op om ook daar tijdens het verkenningsjaar kritisch naar te kijken.

Mevrouw **Langen** (VVD) vraagt of de doelstellingen voor het NNN dan nog wel realistisch zijn.

De heer **Klein** (CU-SGP) leest in het afwegingskader heel duidelijk dat de natuurwaarden leidend zijn. Hij denkt niet dat de ambities naar beneden moeten worden bijgesteld. Tegelijkertijd is realisme nodig: waar weinig natuurwaarden zijn moeten begrenzings niet in stand worden gehouden.

BEANTWOORDING

De heer **Tekin** (ged.) vindt het vervelend dat gesproken wordt over een onbetrouwbare overheid. Hij weet dat er veel onvrede is in het veld, maar kan niet onderschrijven dat de provincie onbetrouwbaar is in haar optreden. Hij is zich er terdege van bewust hoe belangrijk het is om naar de onvrede te luisteren. Het verkenningsjaar is belangrijk om daarin stappen te zetten. De gedeputeerde zal niet overgaan tot ontgrenzing zolang er geen afspraken zijn gemaakt met de collectieven en de terreinbeherende organisaties. Zonder die afspraken lukt het niet om de afspraken uit het coalitieakkoord waar te maken.

De heer **Van Liere** (PvdD) vraagt of de gedeputeerde een kwantitatieve en kwalitatieve herijking beoogt die leidt tot ecologische meerwaarde en waarmee knelpunten worden opgelost.

915

De heer **Tekin** (ged.) hoopt inderdaad dat zijn aanpak daartoe leidt. Graag zou hij daarover met alle partijen het gesprek willen voeren, maar wel rekening houdend met alle elementen en belangen die hierin een rol spelen.

920

Mevrouw **Van Langen** (VVD) vraagt of uitstel van de streefdatum van 2021 de gedeputeerde kan helpen.

925

De heer **Tekin** (ged.) wil de druk niet van de ketel halen. Dat helpt het proces niet vooruit. De gedeputeerde zal de Staten meenemen in het proces, onder andere wat betreft de instrumentenkoffer voor de inzet van maatwerk. Er is €1,4 miljoen extra beschikbaar gesteld voor de bescherming van weide- en akkervogels in Noord-Holland. In IPO-verband wordt hierover een plan van aanpak opgesteld. De gedeputeerde steunt de verlengde openstelling waarin wordt verzocht in de brief van Landschappen.nl. Begin 2018 komt de gedeputeerde met meer informatie over het monitoren van de weidevogelstand, vaker dan eens in de zes jaar. Daarbij worden ook de kernweidevogelgebieden betrokken.

930

TWEEDE TERMIJN

935

De heer **Van der Sluijs** (VVD) vraagt nogmaals of de gedeputeerde kan garanderen dat boeren die ingesloten zijn niet worden onteigend. De PVV heeft de indruk dat NNN te veel een doel op zich is geworden. De PVV zal in ieder geval geen druk op GS uitoefenen om de gestelde doelen daarin te bereiken.

940

De heer **De Kam** (CDA) benadrukt ter relativering dat het gaat om 1800 ha NNN ten opzichte van de in totaal 56.000 ha in Noord-Holland. Het CDA wil weten of agrarisch natuurbeheer kan worden toegevoegd aan de ambitiekaart met natuurbeheertypen, zodat deze vorm in de toekomst mogelijk blijft. Het CDA wil weten of de gedeputeerde kan garanderen dat de doelen binnen de gestelde tijd gerealiseerd zullen worden.

945

De heer **Kramer** (GroenLinks) is blij met het stevige antwoord van de gedeputeerde en met zijn toezegging om te kijken naar subsidiemogelijkheden voor weidevogelgebieden buiten NNN. GroenLinks is van mening dat het instrument van onteigening slechts als uiterste middel moet worden ingezet.

950

Mevrouw **De Groot** (SP) benadrukt dat onteigening alleen mogelijk is bij eigendom, niet bij erfpacht.

De heer **Kramer** (GroenLinks) is zich daarvan bewust. Er zijn echter ook eigenaren in het gebied.

955

Mevrouw **Van Langen** (VVD) denkt eveneens dat onteigening te allen tijde voorkomen moet worden. Zij realiseert zich dat de situatie complex is en dat in gezamenlijkheid gezocht moet worden naar een oplossing.

960

Mevrouw **Weemhoff** (D66) zegt dat het verkenningsjaar alleen genoemd wordt in de nota van beantwoording en geen onderdeel is van het natuurbeheerplan. Zij vraagt hoe dit element kan worden toegevoegd aan de besluitvorming.

BEANTWOORDING

965

De heer **Tekin** (ged.) denkt wat betreft dat laatste dat het beste een motie of amendement kan worden ingediend. Het gaat in dit dossier niet zozeer om onteigenen, maar meer om ontgrenzen. Onteigening is het laatste middel. Van ontgrenzing zal echter wel sprake zijn. Onteigening zal niet plaatsvinden vanwege het beschermen van weidevogels alleen. In de gestelde doelen zijn zowel kwantiteit als kwaliteit van belang. De gedeputeerde kan nu niet toezeggen dat agrarisch natuurbeheer in de ambitiekaart wordt opgenomen. Evenmin kan hij garanties geven over het succes van het traject. Hij zal de Staten in het komende jaar actief op de hoogte houden van de voortgang. Bij de gesprekken met terreinbeherende organisaties en collectieven zal hij een onafhankelijk voorzitter uitnodigen.

970

De **voorzitter** concludeert dat het stuk als bespreekstuk behandeld wordt in PS.

975 **8b. Natuur: Voordracht Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022**

De **voorzitter** deelt mee dat het CDA vooraf technische vragen heeft gesteld, die zijn beantwoord. De commissie zal naar aanleiding van de discussie met de gedeputeerde besluiten of de voordracht op 6 november als hamerstuk of bespreekstuk wordt geagendeerd.

980

COMMISSIEBESPREKING

De heer **Van Liere** (PvdD) valt op dat in de provincie Noord-Holland evenveel middelen aan natuur worden besteed als wat vanuit de verschillende natuurakkoorden in het provinciefonds wordt gestort. Hij wil weten hoe dit verband houdt met de eigen bijdrage van de provincie van €6,5 miljoen voor natuurbeheer, conform de afspraken in het Natuurpact.

985

Mevrouw **De Groot** (SP) kan zich grotendeels in het meerjarenprogramma Groen vinden. De SP vindt echter dat GS er onvoldoende in geslaagd is om NNN te verwerven en in te richten gezien de doelen voor 2027. De gedeputeerde belooft verbetering, maar onduidelijk is waar de bijbehorende maatregelen uit zullen bestaan. De tekst is op dat punt erg vaag. Het lijkt of er meer natuur verdwijnt dan er NNN wordt toegevoegd. De SP noemt als voorbeeld de bouw van recreatiewoningen.

990

De heer **Kramer** (GroenLinks) zegt dat GroenLinks over het algemeen tevreden is over het meerjarenprogramma. Versnelling in het realiseren van NNN is onontbeerlijk. Het is goed dat GS daarop zal inzetten. Met de raming voor de periode 2023-2027 komt het totale bedrag uit op €194 miljoen, wat gelijk is aan het bedrag voor de vier jaren van het MJP. Spreker wil weten of dat klopt. Het meerjarenprogramma zegt weinig over de invulling van natuurcompensatie. De bedoeling van compensatie is dat het verlies van natuur- en landschapswaarden bij ruimtelijke ontwikkelingen ondervangen wordt. In het Noord-Hollands Dagblad stond onlangs een artikel over de afkoop van de fysieke compensatie van een kwart ha waardevol weidevogelgebied. De afkoopprijs die de gemeente Schagen hiervoor betaalde was €4000. GroenLinks kan zich niet in dergelijke constructies vinden. GroenLinks zal verdere vragen schriftelijk indienen.

995

1000

De heer **De Kam** (CDA) is onder de indruk van de plannen en ook van de voortgang die jaarlijks wordt geboekt. Het CDA wil weten of geen onomkeerbare acties worden ondernomen in het meerjarenprogramma Groen die verband houden met pijnpunten als ongewenste begrenzing en het onmogelijk maken van agrarisch natuurbeheer in de toekomst.

1005

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) dankt GS voor het stuk. De fractie heeft daarbij geen opmerkingen.

1010

Mevrouw **Van Langen** (VVD) zegt dat Noord-Holland aanzienlijk in de natuur investeert. Het is ook belangrijk dat zoveel mogelijk mensen daarvan kunnen genieten. Er moeten nog vele hectares NNN gerealiseerd worden. De VVD vraagt of de gestelde doelen haalbaar zijn met de gereserveerde middelen.

1015

De heer **Van Liere** (PvdD) valt op dat de VVD de ambities erg vaak ter discussie stelt. Hij wil weten of de fractie afstand neemt van het coalitieakkoord.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) zegt dat dat niet het geval is, maar vindt wel dat maatregelen realistisch moeten zijn. Een daarvan kan zijn het toestaan van agrarisch natuurbeheer op de genoemde 1800 ha NNN. 64% van de bomenkap vindt plaats voor omvorming van natuur door terreinbeherende organisaties. De VVD vindt het denkbaar dat aan terreinbeherende organisaties een herplantplicht wordt opgelegd. Er wordt veel geïnvesteerd in natuurverbindingen. De VVD wil weten of de effectiviteit daarvan onderzocht wordt.

1020

1025

De heer **Klein** (CU-SGP) is blij met het meerjarenprogramma Groen en met de plannen en projecten die worden ontwikkeld. Het is goed dat meer inzicht wordt gegeven in de voortgang van de realisatie van het NNN. In de komende jaren worden daaraan waarschijnlijk heel veel hectares toegevoegd. Vanaf 2022 moet zo'n 1000 ha per jaar worden toegevoegd. Spreker vraagt hoe reëel die doelstelling is.

1030

1035 Mevrouw **Jellema** (PvdA) leest dat de gedeputeerde zelf al concludeert dat de doelstellingen voor het NNN in 2027 niet gehaald worden zonder versnelling. Wellicht is het tijd voor een deltaplan of een fonds. In het stuk staat ook dat de gedeputeerde ervan uitgaat dat nog rijksmiddelen naar de provincies vloeien. De PvdA vindt het gevaarlijk om daarop te rekenen.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) heeft al eerder gewezen op de pijnpunten in het meerjarenprogramma. Zij is blij dat de provincie kan bijdragen aan de totstandkoming van het NNN.

1040 De heer **Van der Sluijs** (PVV) herhaalt dat zijn fractie het NNN niet als doel op zich wil zien. Dat is een zwaarwegend punt. Graag zou hij de mogelijke bomenkap in de Schoorlse Duinen nader in de commissie bespreken.

BEANTWOORDING

1045 De heer **Tekin** (ged.) zegt dat toe dat de eventuele bomenkap in de Schoorlse Duinen na 15 november in de commissie geagendeerd wordt. De vraag van de heer Van Liere over de eigen provinciale bijdrage van €6,5 voor natuurbeheer wordt voor 6 november schriftelijk beantwoord. Het is juist dat versnelling noodzakelijk is in de realisatie van het NNN. Het geraamde bedrag van €194 miljoen voor benodigde grond tussen 2023-2027 is juist berekend. De gedeputeerde wacht de schriftelijke vragen van GroenLinks voor het overige af. Het is in brede zin lastig te zeggen of onomkeerbare besluiten worden genomen wat betreft begrenzing of agrarisch natuurbeheer. GS zal daarbij handelen conform de opgezette projecten. Doel daarbij is om met een open agenda het gesprek met belanghebbenden in het gebied aan te gaan. Bomenkap moet per situatie overwogen worden. De doelen van bomenkap lopen uiteen. Zo is het doel in Schoorl om de duinen weer terug te laten komen. De gedeputeerde neemt de opmerking van de VVD over een herplantplicht voor terreinbeherende organisaties in overweging. Per project zijn de afspraken daarover verschillend. De gedeputeerde probeert alle partijen ervan bewust te maken dat na 2027 een tekort voorzien wordt. GS buigt zich over een oplossing. Het is nog onduidelijk of er rijksmiddelen komen naar aanleiding van de afspraken in het Natuurpact. Over de effectiviteit van natuurverbindingen is recent een rapport verschenen. Het wordt op korte termijn aan de commissie verstrekt.

1050

1055

1060

De heer **Kramer** (GroenLinks) zegt tot slot dat GroenLinks een motie overweegt over natuurcompensatie.

1065 De **voorzitter** concludeert dat het meerjarenprogramma Groen op 6 november vooralsnog als bespreekstuk geagendeerd wordt.

9. Rondvraag gedeputeerde Tekin en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

1070 De heer **Tekin** (ged.) was twee weken eerder samen met gedeputeerde Bond in Brussel. Daar heeft hij onder meer afspraken gemaakt over weidevogelbeheer. Als gezegd wordt begin 2018 een BOT-overleg georganiseerd over de toekomst van de recreatieschappen. Op 4 december wordt in de commissie NLM een presentatie gegeven over de omgevingsdiensten. Voor de zomer spraken zowel PS als GS uit dat zij hun jaarverslagen onvoldoende vonden. Dat is onder meer onderwerp van gesprek. Het AB van de RUD NHN zal binnenkort waarschijnlijk een besluit nemen over extra investeringen in ICT. Dat voorstel komt via GS ook naar de commissie.

1075

10. Sluiting

1080 De **voorzitter** dankt eenieder voor zijn komst en inbreng en sluit de vergadering om 17.05 uur.